

ทุกภัยหรือน้ำท่วมถือเป็นภัยธรรมชาติที่สร้างความเสียหายต่อประเทศไทยมากที่สุด ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน บริเวณที่ราบลุ่ม ที่ลาดเชิงเขา ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในหลายรูปแบบ ทั้งน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และน้ำล้นตลิ่ง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัย กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ขอแนะข้อควรรู้เพื่อเตรียมพร้อมรับมือ และการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและปลอดภัยเมื่อเกิดอุทกภัย ดังนี้

สาเหตุการเกิดอุทกภัย

ปัจจัยทางธรรมชาติ

ฝนตกหนักต่อเนื่อง จากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนหรือความกดอากาศต่ำพัดผ่านพื้นที่ ทำให้ฝนตกเป็นบริเวณกว้างติดต่อกันเป็นเวลานาน จนดินไม่สามารถดูดซับน้ำ และแหล่งน้ำตามธรรมชาติไม่สามารถรองรับน้ำปริมาณมากไว้ได้

ฝนตกหนักบริเวณภูเขา ทำให้มีปริมาณน้ำสะสมจำนวนมากบนภูเขาหรือป่าต้นน้ำ และไหลมาลงสู่ที่ราบเชิงเขาอย่างรวดเร็ว

น้ำทะเลหนุนสูง ทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้น้ำไม่สามารถระบายลงทะเลได้ทัน จึงเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ

ภัยธรรมชาติอื่น อาทิ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด สึนามิ คลื่นซัดฝั่ง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุทกภัยได้

การกระทำของมนุษย์

การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ไม่มีรากไม้ดูดซับน้ำ เมื่อเกิดฝนตกหนักบริเวณภูเขา น้ำจึงไหลมาลงสู่พื้นที่ด้านล่างอย่างรวดเร็ว

การสร้างถนนและสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางไหลของน้ำ การถมดินเพื่อปรับพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะการเกิดอุทกภัย

น้ำป่าไหลหลาก

พื้นที่เสี่ยง

บริเวณที่ลาดเชิงเขา ที่ราบลุ่มใกล้ภูเขาสูงและป่าต้นน้ำ

สาเหตุ

เกิดจากฝนตกหนักบนภูเขาสูงต่อเนื่อง ทำให้มีปริมาณน้ำสะสมจำนวนมาก จนดินและรากไม้ไม่สามารถดูดซับน้ำไว้ได้ ส่งผลให้น้ำไหลมาลงสู่ที่ราบต่ำหรือที่ลาดเชิงเขาอย่างรวดเร็ว โดยน้ำจะพัดพาต้นไม้ กิ่งไม้ ดิน ทราย และหินลงมาด้วย ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง

น้ำท่วมฉับพลัน

พื้นที่เสี่ยง

ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ที่ลุ่มต่ำริมฝั่ง ทางน้ำไหลผ่านในเขตชุมชนเมือง พื้นที่ชายฝั่งทะเล

สาเหตุ

เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่อง จนไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน เขื่อนหรือฝายพังทลาย ภาวะน้ำทะเลหนุนสูงในช่วงที่ฝนตกหนัก ทำให้มวลน้ำปริมาณมากไหลเข้าท่วมพื้นที่อย่างรวดเร็ว

น้ำล้นตลิ่ง

พื้นที่เสี่ยง

ที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ

สาเหตุ

เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่อง ทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำเพิ่มสูงขึ้น มีสิ่งกีดขวางทางน้ำ ลำน้ำต้นเขิน ประกอบกับมีน้ำเหนือไหลมาลงมาในช่วงที่น้ำทะเลหนุนสูง ส่งผลให้น้ำเอ่อล้นตลิ่งท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำริมฝั่งแม่น้ำ

การเตรียมพร้อมรับมืออุทกภัย

ติดตามข้อมูลสภาพอากาศและปริมาณน้ำในพื้นที่ อาทิ พยากรณ์อากาศ ประกาศเตือนภัย ระดับการขึ้น - ลงของน้ำในแม่น้ำ ระดับน้ำทะเลหนุน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย และการคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ภัย พร้อมปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด

สังเกตสัญญาณความผิดปกติทางธรรมชาติ อาทิ ระดับน้ำในแม่น้ำเพิ่มสูงขึ้น น้ำในลำน้ำมีสีขุ่น หรือเปลี่ยนเป็นสีเดียวกับสีดินภูเขา ฝนตกหนักต่อเนื่อง สัตว์ป่าแตกตื่น มีเสียงดังอื้ออึงมาจากป่าต้นน้ำ หากสังเกตพบสัญญาณดังกล่าว ให้ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ภัยอย่างใกล้ชิด จะได้เตรียมพร้อมรับมือและอพยพหนีภัยทันทั่วทั้ง

จัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นไว้ใช้ในช่วงน้ำท่วม

อาทิ เครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค จัดเก็บเอกสารสำคัญไว้ในถุงพลาสติกและซองกันน้ำ รวมถึงวัสดุที่สามารถลอยน้ำได้ เช่น ยางในรถยนต์ แกลลอนน้ำ เป็นต้น สำหรับใช้ยึดเกาะพยุงตัวขณะเดินลุยน้ำท่วม โดยจัดวางไว้ในบริเวณที่น้ำพัดตัวไปได้ทันทีที่ต้องอพยพ

ป้องกันน้ำท่วมบ้าน โดยกำจัดขยะมิให้อุดตันท่อน้ำ ทางระบายน้ำ กำจัดวัชพืชและสิ่งกีดขวางทางน้ำ เพื่อให้น้ำไหลผ่านได้โดยสะดวก พร้อมนำกระสอบทรายมาจัดวางเป็นแนวคันกันน้ำหรือเสริมคันดินบริเวณรอบบ้าน รวมถึงตรวจสอบให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ

การปฏิบัติตนเมื่อเกิดอุทกภัย

กรณีสามารถอาศัยอยู่ในบ้านเรือน ให้ปฏิบัติ ดังนี้

ขนย้ายสิ่งของเครื่องใช้ขึ้นที่สูง โดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าและสิ่งของมีค่าให้พ้นจากระดับน้ำท่วม รวมถึงอพยพสัตว์เลี้ยงไปอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย

ตัดกระแสไฟฟ้า โดยปิดสวิตช์ไฟสับคัตเอาต์ เพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้ารั่วทำให้ถูกไฟฟ้าดูด ห้ามใช้และสัมผัสเครื่องใช้ไฟฟ้าขณะที่ร่างกายเปียกชื้นหรือยืนอยู่บนพื้นที่ชื้นแฉะ เพราะจะทำให้ถูกไฟฟ้าดูดเสียชีวิตได้

เดินทางในช่วงน้ำท่วมด้วยความระมัดระวัง

โดยใช้ไม้สำรวจเส้นทาง ไม่เดินลุยน้ำในช่วงกลางคืน เพราะเสี่ยงต่อการพลัดตกน้ำ

ไม่เข้าใกล้แนวสายไฟเสาไฟฟ้าหรือสัมผัสวัตถุที่เป็นสื่อนำไฟฟ้า

อาทิ โลหะ ตะกั่ว อลูมิเนียม ทองแดง เพราะหากมีกระแสไฟฟ้ารั่ว จะทำให้ถูกไฟฟ้าดูดเสียชีวิต

ระมัดระวังภัยในช่วงน้ำท่วม

โดยเฉพาะการจมน้ำ อุบัติภัยจากไฟฟ้า สัตว์มีพิษที่อาจหนีน้ำเข้ามาอาศัยในบ้าน เศษแก้วหรือวัสดุมีคมที่จมอยู่ใต้น้ำ รวมถึงโรคระบาดในช่วงน้ำท่วม ทำให้ได้รับอันตรายเพิ่มขึ้น

สวมรองเท้าบูททุกครั้งเมื่อเดินลุยน้ำ เพื่อป้องกันอันตรายจากสัตว์มีพิษ วัสดุมีคมที่จมหรือตำเท้า หากน้ำท่วมสูง ควรใช้วัสดุที่ลอยน้ำได้ยึดเกาะพยุงตัวขณะเดินลุยน้ำท่วม จะช่วยป้องกันการจมน้ำ

ไม่ประจบถกกรรมบริเวณที่น้ำท่วมสูงและมีกระแสไฟฟ้าไหลเชี่ยว อาทิ จับสัตว์น้ำ ทำการเกษตร เพื่อป้องกันการจมน้ำ อีกทั้งไม่ควรอยู่ในน้ำเป็นเวลานาน เพราะอาจเป็นตะคริว ทำให้จมน้ำเสียชีวิต

กรณีต้องอพยพออกจากพื้นที่ ให้ปฏิบัติ ดังนี้

อพยพไปตามเส้นทางที่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ให้การช่วยเหลือเด็กและคนชรา ก่อน พร้อมปฏิบัติตามแผนการอพยพหนีภัยไปยังสถานที่ปลอดภัย

ไม่อพยพไปตามเส้นทางที่เป็นทางไหลของน้ำ หลีกเลี่ยงการเดินข้ามลำน้ำที่มีระดับน้ำสูงเหนือเข่าและมีกระแสไฟฟ้าไหลเชี่ยว เพราะอาจถูกน้ำพัด และได้รับอันตรายจากท่อนไม้หรือก้อนหินที่ลอยมาตามน้ำ **ห้ามขึ้นรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณที่มีน้ำท่วมสูง** เพราะความแรงของกระแสน้ำอาจพัดรถออกนอกเส้นทาง ทำให้รถจมน้ำ ก่อให้เกิดอันตรายได้

การจัดเตรียมถุงยังชีพ

ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัยควรจัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นไว้ในถุงยังชีพ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในช่วงที่เกิดภัยพิบัติได้อย่างน้อย 3 - 5 วัน

- เครื่องอุปโภคบริโภค** อาทิ ข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารกระป๋อง น้ำดื่มสะอาด ยารักษาโรค
- สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น** อาทิ ไฟฉาย ถ่านสำรอง เทียนไข ไฟแช็ก นกหวีด เชือก กุญแจพลาสติกดีด กระดาษชำระ น้ำยาฆ่าเชื้อโรค มิดพับ ที่เปิดกระป๋อง
- เอกสารสำคัญ** อาทิ บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน โฉนดที่ดิน สมุดบัญชีธนาคาร พร้อมจัดทำสำเนาไว้หลายๆ ชุด และจัดเก็บไว้ในถุงพลาสติกหรือซองกันน้ำ เพื่อป้องกันเอกสารได้รับความเสียหาย

ทั้งนี้ ควรจัดเก็บถุงยังชีพไว้ในจุดที่ปลอดภัย รวมถึงหมั่นตรวจสอบสิ่งของเครื่องใช้ในถุงยังชีพให้อยู่ในสภาพที่สามารถนำมาใช้งานได้ทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์ภัย

กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3/12 ถนนอุทงนอก แขวง/เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2243-0674 0-2243-2200

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กระทรวงมหาดไทย

ภัยใกล้ตัวที่ต้องเรียนรู้...เตรียมพร้อมรับมือ

'ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย'

สายด่วนนิรภัย 1784 www.disaster.go.th